

INSTRUMENT SAMOPROCJENE KAPACITETA OTPORNOSTI PRIJE I TIJEKOM KRIZA

O otpornosti treba promišljati prije kriza, a kada krize nastupe, promišljanje i odlučivanje treba biti usustavljeno. Otporna zajednica nije ona koja je ostala neokrznuta nekom krizom ili katastrofom (jer to uostalom nije niti moguće), već ona koja je ciljano djelovala u krizi i u vezi s njom te postavila dostatnu razinu ambicioznosti o tome kakva želi izaći iz krize.

Da bi se to postiglo, važno je da se u krizu uključe svi lokalni dionici (od građana do donositelja odluka) i to na način da se dovoljno uzmu u obzir različiti aspekti kapaciteta otpornosti. S tim u vezi kao prvi ishod gradskih laboratorija donosimo popis pitanja koji može poslužiti kao instrument samoprocjene kapaciteta otpornosti prije i tijekom kriza u sljedećim područjima (Tablica 1).

Tablica 1. Instrument za samoprocjenu kapaciteta otpornosti za grad Zagreb

PODRUČJE KAPACITETA OTPORNOSTI	PITANJA
UPRAVLJANJE U KRIZI	
I. SUSTAV UPRAVLJANJA KRIZAMA U ZAJEDNICI	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kakav je sustav ranog prepoznavanja rizika, alarmiranja i prevencije nastanka kriza? 2. Postoje li protokoli za postupanje u kriznim situacijama, uključujući i upute o sastavu kriznih timova? Koliko su učinkoviti i koliko se primjenjuju? 3. Postoje li službe koje su specijalizirane za postupanja u krizama, i kakvi su njihovi kapaciteti brze mobilizacije? Kada se kriza pojavi, kakav je sustav donošenja odluka o mjerama suzbijanja izravnih rizika i prvog kriznog interveniranja? Koliko je taj sustav učinkovit, a koliko socijalno osjetljiv, osobito prema ranjivim skupinama? 4. Koliko su djelotvorne mjere suzbijanja izravnih rizika i izravnih posljedica kriza? 5. Postoji li kultura različitih scenarija i diverzificiranog djelovanja tijekom kriza? 6. Jesu li tijekom krize razvijeni različiti scenariji djelovanja javnih sustava <ul style="list-style-type: none"> ○ prema korisnicima različitih socio-demografskih obilježja ○ prema građanima koji su različito izloženi krizi ○ u situacijama različitog intenziteta krize ○ s obzirom na to da mjere suzbijanja rizike nisu jednako primjenjive za sve građane 7. Postoji li sustav evaluacije mjera suzbijanja kriza? Koliko pojedine mjere pridonose stvaranju novih kriza (npr. nezaposlenost, siromaštvo, stigmatizacija, mentalno zdravlje, nasilje u obitelji) i kako se donose odluke u odnosu na prevenciju sekundarnih rizika?
II. IZGRADNJA VIZIJE RAZVOJA ZAJEDNICE TIJEKOM I NAKON KRIZA TE ODRŽAVANJE POZITIVNOG DUHA ZAJEDNICE	<ol style="list-style-type: none"> 8. Na koje načine se tijekom kriza dijeli pozitivna i ohrabrujuća vizija budućnosti, podiže razina ambicija da će Zagreb biti bolji, sigurniji, uključiviji grad zahvaljujući krizi? 9. Kako se komunicira o krizi i o budućnosti grada? 10. Tko i na koji način pridonosi duhovnom i psihičkom osnaživanju građana?
III. UPRAVLJANJE I LJUDSKI RESURSI U DOBA KRIZA	<ol style="list-style-type: none"> 11. Imamo li dovoljno stručnjaka koji znaju raditi u uvjetima kriza? 12. Imamo li razvijene načine učenja građana o tome kako postupati za vrijeme kriza i kako učiti iz prošlih kriza? Kolika su znanja građana o krizama i reagiranju na krize i katastrofe? 13. Imaju li javne ustanove (škole, socijalne ustanove, ustanove u kulturi) na raspolaganju krizni budžet? 14. Kako se ulaže u dobrobit zaposlenika i zaštitu zaposlenika? Kako se donose odluke o raspodjeli radnog vremena, čuvaju li se kapaciteti zaposlenika i kakva im je podrška pružena? 15. Kakva je aktivacija studenata i para-profesionalaca za rad u kriznim situacijama?
IV. DOSTUPNOST JAVNIH SLUŽBI I USLUGA ZA GRAĐANE TIJEKOM KRIZA	<ol style="list-style-type: none"> 16. Postoji li način praćenja novih i akutnih potreba korisnika tijekom kriza, a osobito u javnim servisima kao što su obrazovanje, zdravstvena zaštita, socijalna skrb, usluge prijevoza, kulturne i sportske usluge, druge javne usluge? 17. Kako organizacije donose odluke o promjeni rada s obzirom na promijenjene potrebe stanovnika? 18. Kakva je suradnja među institucijama tijekom kriza? Postoje li formalni i neformalni komunikacijski kanali tijekom kriza?

V. KRIZE I RANJIVE SKUPINE	19. Tko i kako zastupa ranjive društvene skupine u donošenju odluka, u kojoj mjeri se čuje njihov glas? 20. U kojoj mjeri su ugrožena ljudska prava tijekom krize i kako se štite? 21. Kakve su mjere socijalne zaštite i pristup socijalnim uslugama za socijalno ugrožene građane tijekom kriza? 22. U kojoj mjeri krize produbljuju ranjivost određenih skupina i što zajednica čini prema njima?
VI. KOMUNIKACIJA I ODNOSI U ZAJEDNICI TIJEKOM KRIZA	23. U kojoj mjeri je primjereno komuniciranje u krizi, a specifično prema ranjivim skupinama? 24. Postoje li mehanizmi za alarmiranje i evakuaciju ranjivih društvenih skupina, posebno ako žive sami (starije osobe samci, osobe s invaliditetom, samci pod skrbništvom)? 25. U kojoj mjeri različite službe komuniciraju u krizi i kako komuniciraju, posebice oko onoga što se tiče ranjivih skupina? Postoje li modeli donošenja odluka između institucija? 26. U kojoj mjeri sredstva javne komunikacije pridonose edukaciji građana za nošenje s krizama? 27. U kojoj mjeri kriza pridonosi novim društvenim nejednakostima te pojavi "pobjednika" i "gubitnika"? 28. Pojavljuje li se tijekom krize sukob u Zagrebu? Između koga? Kako se prema njemu odnose različiti dionici? Što se aktivno poduzima kako bi se upravljalo sukobom ili ga preveniralo?
JACANJE I AKTIVACIJA RESURSA ZA OTPORNOST	
VII. TEHNOLOŠKA I INOVATIVNA RJEŠENJA ZA SUOČAVANJE S KRIZAMA	29. Kakvi su evakuacijski izlazi, pristupačnost ustanova, sigurni koridori za kretanje i promet (npr. mostovi)? 30. Kakvi su kapaciteti kriznih smještaja, pristupačnost skloništa, kapaciteti ustanova u kojima su smješteni /izolirani korisnici tijekom korona krize? 31. U kojoj mjeri ustanove postaju "zatvori", u kojoj mjeri institucionalni smještaj postaje izvor novih rizika? 32. Kakva je sigurnost javnih ustanova (zdravstvenih, obrazovnih, i drugih) u kontekstu prirodnih katastrofa? 33. U kojoj mjeri su razvijena i u kojoj mjeri se koriste digitalna rješenja/inovacije za prepoznavanje rizika i suočavanje s krizama? 34. U kojoj mjeri postoji ekspertiza i razvijeni instrumenti za prepoznavanje rizika i potencijalnih kriza u društvu?
VIII. FINANCIJSKA PISMENOST I UPRAVLJANJE FINANCIJSKIM RESURSIMA KAO DOPRINOS RAZVOJU OTPORNOSTI GRADA	35. Koliko se djelotvorno i pametno raspolaže javnim financijskim resursima prije, tijekom i nakon kriza? 36. Kakve su proračunske rezerve u situacijama kriza? 37. Kakva je sposobnost aktiviranja financijskih sredstava s aspekta solidarnosti (npr. sindikati, neki drugi oblici uzajamne pomoći)? 38. Koliko je vulnerabilno/otporno i prilagodljivo tržište rada i koliko se brzo može oporaviti nakon kriza? 39. Kakva je financijska pismenost građana i što ona znači za socioekonomski status građana tijekom kriza?
IX. RAZVOJ SOCIJALNOG KAPITALA KAO TEMELJ JACANJA OTPORNOSTI	40. Kolika je snaga obiteljskih i bliskih odnosa tijekom kriza, kakvi su kapaciteti obitelji da osigura podršku u krizi, te koliko u tome ometa sukob radnih i obiteljskih uloga? 41. Što može šira zajednica (susjedi, prijatelji i dr.) učiniti kako bi pomogla obitelji u nošenju s krizom? 42. U kojoj mjeri se osnažuje obitelj u krizi? 43. Koliko je prisutno i koliko je značajno volonterstvo u zajednici? 44. Postoji li dogovorena strategija za volontere u krizi - kako se organiziraju,

	<p>tko ih koordinira?</p> <p>45. Kako zajednica reagira na volonterske akcije?</p> <p>46. Koje su poteškoće s kojima se volonteri u Zagrebu mogu susresti tijekom krize?</p>
<p>X. PRIRODNI RESURSI U FUNKCIJI JAČANJA OTPORNOSTI GRADA NA KRIZNE DOGAĐAJE</p>	<p>47. U kojoj mjeri su prirodna dobra prepoznata kao izvor rizika i što se čini u svrhu prevencije prirodnih katastrofa?</p> <p>48. U kojoj mjeri su prirodni resursi važni za suzbijanje izravnih i neizravnih posljedica kriza?</p> <p>49. Kakav je pristup urbanim zelenim površinama ranjivim društvenim skupinama tijekom pandemijske krize: osobama s invaliditetom, starijim osobama, djeci i mladima (posebno s aspekta sigurnosti), značaj zelenog okruženja za zdravlje?</p> <p>50. U kojoj mjeri se prirodna dobra koriste u svrhu postizanja prehrambene samodostatnosti?</p>